

Έμφυλες Ταυτότητες και Εκπαίδευση

(Μάθημα 5)

Στερεότυπο

- Χαρακτηριστικά της προσωπικότητας που αποδίδονται ανάλογα με το φύλο.
- Σταθερές και υπεραπλουστευμένες απόψεις.

Στερεότυπα

- Αντίθετα για Α και Γ.

Επιθετικότητα

Ανταγωνιστικότητα

Ανεξαρτησία

Αποφασιστικότητα

Τόλμη

Γενναιότητα

Ψυχραιμία

Εξυπνάδα

Εφευρετικότητα

Παθητικότητα

Υποχωρητικότητα

Στοργικότητα

Εξάρτηση

Δειλία

Ευγένεια

Φιλαρέσκεια

Στερεότυπα

- Τα ανδρικά χαρακτηριστικά είναι πιο θετικά
- Τα ανδρικά χαρακτηριστικά είναι γενικά: ικανότητα, ορθολογισμό και επιβολή, ενώ τα γυναικεία αγάπη, στοργικότητα και εκφραστικότητα
- Α και Γ έχουν ενσωματώσει στην αυτοαντίληψη τους τα χαρακτηριστικά
- Παρά τα χρόνια ακόμα υπάρχουν

Στερεότυπα

- Στην οικογένεια:

Α: οικονομικός συντηρητής

Γ: νοικοκυρά και μητέρα

Απαντώνται και σε προηγμένες αλλά και σε πρωτόγονες κοινωνίες. Και σε καπιταλιστικές και σε σοσιαλιστικές.

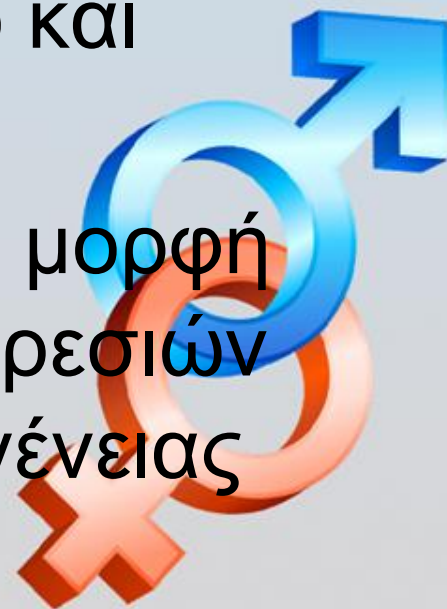
Στερεότυπα

- Ρόλοι → προνόμια, κύρος και εξουσία
- Άντρες: Θετικά χαρακτηριστικά και πιο σημαντικά → κύρος και εξουσία στο χώρο της οικογένειας!

Διακρίσεις στην εργασία

- Τυπικά «γυναικεία» και τυπικά «ανδρικά» επαγγέλματα
- Διάκριση με βάση τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας που απαιτούνται αλλά **κυρίως** με βάση το κύρος, γόητρο και οικονομικές αποδοχές τους.
- Γυναικεία: μια κοινωνικοποιημένη μορφή των δραστηριοτήτων και των υπηρεσιών των γυναικών στο χώρο της οικογένειας

Διακρίσεις στην εργασία

- Γυναικεία επαγγέλματα:
 - ✓ περιορισμένα σε αριθμό
 - ✓ δεν προσφέρουν δυνατότητες για εξέλιξη και άνοδο
 - ✓ χαμηλό κοινωνικό γόητρο

Οι γυναίκες συνοδεύονται στο χώρο της εργασίας από την ιδεολογία της κατωτερότητας του φύλου τους και αυτή είναι που προσδιορίζει την αξία της εργασίας που κάνουν

Διακρίσεις στην εργασία

Όταν εισχωρούν σε επαγγέλματα ανδρών
(γιατρός, δικηγόρος, μηχανικός):

οι ειδικότητες τους οριοθετούνται και
προσδιορίζονται με βάση τα στερεότυπα
για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του φύλου
τους, το ρόλο τους μέσα στην οικογένεια,
με βάση την υπευθυνότητα και την
αφιέρωση χρόνου και κυρίως το κοινωνικό
κύρος και γόητρό τους

Διακρίσεις στην εργασία

Όταν υπάρχουν και άνδρες και γυναίκες:

Ιεραρχική διαφοροποίηση →

Γ σε κατώτερες ιεραρχικά θέσεις, με λιγότερη υπευθυνότητα και λιγότερο χρόνο, χαμηλότερο κοινωνικό γόητρο και κύρος και παρέχουν λίγες δυνατότητες για συμμετοχή στα κέντρα λήψης αποφάσεων που αφορούν το επάγγελμα

Διακρίσεις στην εργασία

Παράδειγμα: εκπαίδευση

Περισσότερες Γ από Α, αλλά περισσότεροι Α στη διοίκηση

Αρχαία Ελλάδα: εκπαίδευση παιδιών από δούλους και μετά από σημαντικούς άνδρες

Ελληνική κοινωνία

- η κοινωνική θέση των γυναικών κατώτερη σε σχέση με τη θέση των αντρών
- 20ο αιώνα: νόμοι που αναγνώριζαν στις γυναίκες βασικά ανθρώπινα δικαιώματα: αποσπασματικοί και για εκτόνωση διεκδικήσεων: αναιρούνταν από πατριαρχικές αντιλήψεις

Ελληνική κοινωνία

- πατριαρχικές αντιλήψεις μέχρι τα μέσα του 70. κατοχύρωση με Αστικό Κώδικα (Οικογενειακόν Δίκαιον)

Ελληνική κοινωνία

- Η αντισυνταγματικότητα των νόμων
- Ο αναχρονιστικός χαρακτήρας πολλών διατάξεων
- Οι διεκδικήσεις του γυναικείου κινήματος
- Η αναγκαιότητα προσαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας προς τα ευρωπαϊκά πρότυπα

Επιτακτική την ανάγκη αναθεώρησης

Ελληνική κοινωνία

- Η ισχύουσα νομοθεσία αντικαταστάθηκε τελικά το **1983** με το νόμο 1329
- ισότητα των φύλων αντιμετωπίζεται σφαιρικά και συνολικά
- Αλλά από μόνη της: ελάχιστα εγγυάται και εξασφαλίζει την υλοποίηση της ισότητας των φύλων

Οικογένεια και φύλο

- Από τους πρώτους φορείς κοινωνικοποίησης → Γονείς: σηματοδοτούν σε ποιο φύλο ανήκει και μεταβιβάζουν πρότυπα συμπεριφοράς και δραστηριοτήτων έμμεσα και άμεσα

Οικογένεια και φύλο

- Η διαφοροποίηση στην νηπιακή ηλικία → ασυνείδητα, μηχανικά και αυθόρμητα όμως είναι πραγματική, ευρεία και παρατηρείται προτού ακόμη γεννηθεί το παιδί (π.χ. δοξασίες για το φύλο από την εικόνα της εγκύου)

Οικογένεια και φύλο

- Κυρίως επιθυμούν αγόρι και κάνουν προσπάθειες
- Αγόρι για ευχαρίστηση και συντροφιά πατέρα, για συνέχιση ονόματος....
- Κορίτσι για συντροφιά και βοήθεια μητέρας, για να «κοιτάξει» τους γονείς στο μέλλον, πιο ήσυχα, υπάκουα και πιο εύκολα στην ανατροφή....

Οικογένεια και φύλο

Ακόμα και στα νεογέννητα αποδίδονται διαφορετικά χαρακτηριστικά →

Κ: Ήρεμα, γλυκά, λεπτά χαρακτηριστικά, μικροκαμωμένα

Α: Νευρικά, ζωηρά, αδρά χαρακτηριστικά, γεροδεμένα, δυνατά

Άρα: οι γονείς και γενικά ενήλικες επηρεάζονται από τις στερεότυπες κοινωνικές για τα φύλα αντιλήψεις και προσδοκίες

Οικογένεια και φύλο

Τα στερεότυπα επηρεάζουν και τον τρόπο αντιμετώπισης και αλληλεπίδρασης γονέων παιδιών.

Π.χ. - διαφορές ως προς τη διάρκεια και τον τρόπο που οι γονείς μιλούν, κρατούν αγκαλιά, χαϊδεύουν ή παίζουν με τα αγόρια και τα κορίτσια

- Ντύσιμο
- Παιχνίδι

Ντύσιμο

- Παρέκκλιση επιτρεπτή για κορίτσια **ΠΟΤΕ** για αγόρια
- Αφορά τα καθημερινά ρούχα
- Φανερώνει τη σπουδαιότητα και σημασία του φύλου που γνωστοποιείται
- Σηματοδοτεί σε ποιο φύλο ανήκει το παιδί
- Μεταβιβάζει κοινωνικές παραδοχές και προσδοκίες

Ονόματα

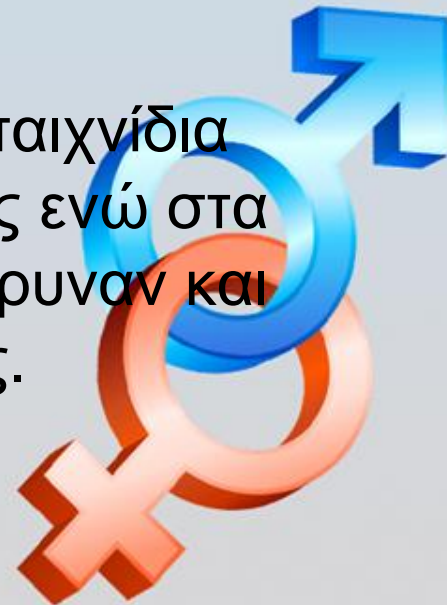
- Α: Ονόματα σημαντικά, ακουστικά ηχηρά και σκληρά
- Κ: Ονόματα όμορφα και μελωδικά
- Συνήθης η θηλυκοποίηση κατεξοχήν ανδρικών ονομάτων όχι το αντίθετο!

Παιχνίδια

- Μεγάλη διαφοροποίηση
- Σηματοδοτείται το φύλο
- Προετοιμάζονται για τους ρόλους τους ως ενήλικες

Έρευνες: στα δωμάτια των αγοριών υπήρχαν παιχνίδια που ενθάρρυναν δραστηριότητες εξωοικιακές ενώ στα δωμάτια των κοριτσιών παιχνίδια που ενθάρρυναν και καλλιεργούσαν δραστηριότητες ενδωοικιακές.

Διαφήμιση και φύλο

Γυναίκες → προσποιητά χαμογελαστές νοικοκυρές με όνειρο εντυπωσιάσουν τον επιτακτικό, εργαζόμενο άνδρα τους, χρησιμοποιώντας τα πιο σύγχρονα αξεσουάρ κουζίνας ή απορρυπαντικά

Διαφήμιση και φύλο

Γ: “Όμορφες, υπερβολικά περιρποιημένες, συχνά γυμνές ή ημίγυμνες (κυρίαρχη θηλυκότητα)

Α: Όμορφος, περιρποιημένος, αθλητικός, πετυχημένος, που έχει το θηλυκό κρεμασμένο επάνω του αλλά δεν τον νοιάζει (ηγεμονικός ανδρισμός)

Διαφήμιση και φύλο

Τηλεόραση

Γ: δραστηριότητες φροντίδας, 25-30 ετών, ακούραστη μητέρα, ικανοποίηση όλων των αναγκών, ικανοποίηση και επιβεβαίωση για το ρόλο της μέσα από την ευχαρίστηση των άλλων. Ανοιχτόχρωμα, καθημερινά και άνετα ρούχα, καστανή και καλοχτενισμένη, χαρούμενη, γελαστή, τρυφερή και στοργική. Δεν φαίνεται να μιλάει, ταυτίζεται ψυχικά με τα παιδιά της.

Διαφήμιση και φύλο

A: Καστανός, καλοχτενισμένος, με σκούρα ρούχα, 35-40 ετών. Όταν παρουσιάζεται σε ρόλο πατέρα φαίνεται ότι δεν έχει προσωπική άποψη για τα αντικείμενα παιδικού ενδιαφέροντος. Δείχνει ενδιαφέρον για ότι ευχαριστεί το παιδί του. Όταν παρουσιάζεται σε ρόλο ειδικού εγγυάται για το αντικείμενο για το οποίο ενδιαφέρεται

Διαφημίσεις για παιδιά

Κορίτσια	Αγόρια
Ροζ	Μπλε/πράσινο
Οικιακές συσκευές (μικρογραφία)	Δράση, βία, ήρωες, επιστήμη

Εξαίρεση: Διαφήμιση Moschino

Φύλο και παιδικά βιβλία

- Αγόρια: Συναρπαστικές και παράτολμες δραστηριότητες, πολλές ασχολίες, ανεξάρτητα, ηγέτες ομάδας, σωτήρες ζώων
- Κορίτσια: Παθητικά, ακίνητα, πληκτικά και μη ενδιαφέροντα άτομα, δραστηριότητες σπιτιού (μαγείρεμα, πλύσιμο πιάτων), εξυπηρετούν ή ευχαριστούν τους άλλους

Φύλο και παιδικά βιβλία

- Ανάλογα και οι ενήλικες

Α: Δραστήριοι, δραστηριότητες έξω από το σπίτι, δουλειά, παιχνίδι με παιδιά ή εκδρομές

Γ: Παθητικές, δραστηριότητες εντός σπιτιού (περιποίηση και φροντίδα), μητέρες, νοικοκυρές, καταπιεστικές

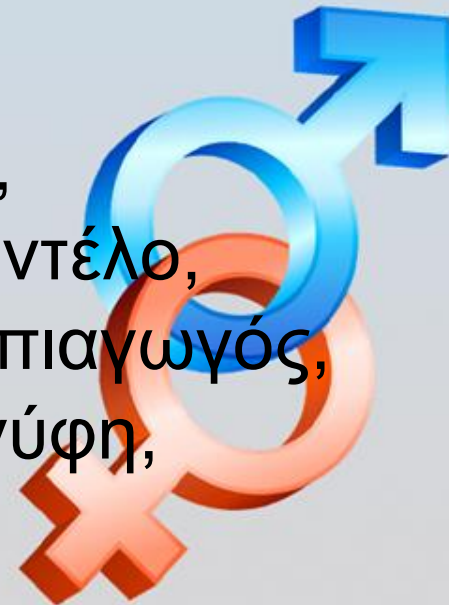

Φύλο και παιδικά βιβλία

Επαγγέλματα

Α: Πυροσβέστης, ποδοσφαιριστής, οδηγός λεωφορείου, αστυνομικός, κτηνοτρόφος, γιατρός, καπετάνιος, πιλότος, κλόουν, θηριοδαστής, γεωργός, ηθοποιός, αστροναύτης, πρόεδρος έθνους

Κ: Νοσοκόμα, αεροσυνοδός, μπαλαρίνα, ιδιοκτήτρια ζαχαροπλαστικής, φωτομοντέλο, ηθοποιός, γραμματέας, ζωγράφος, νηπιαγωγός, τραγουδίστρια, σχεδιάστρια ρούχων, νύφη, σύζυγος, μητέρα

Φύλο και παιδικά βιβλία

- ✓ Αγόρια επαγγέλματα υψηλότερου κύρους με απολαβές
- ✓ Όταν υπάρχει σχέση, τα αγόρια έχουν πιο υπεύθυνες θέσεις (π.χ. πιλότος-αεροσυνοδός)
- ✓ Στόχος αγοριών: Πρόεδρος. Στόχος κοριτσιών: Μητέρα

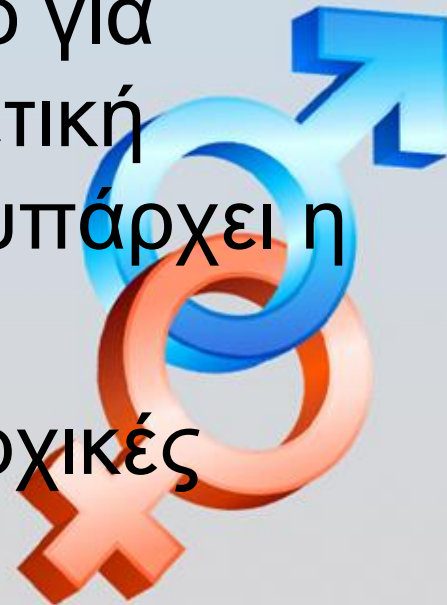

Φύλο και παραμύθια

Πατέρας: Φτωχός ράφτης ή βασιλιάς, αρχηγός οικογένειας, ηθική και οικονομική ευθύνη για όλους, αυστηρός, παίρνει αποφάσεις, τιμωρός

Μητέρα: χωρίς εξουσία, ρόλος μόνο για ανατροφή και φροντίδα, πάντα θετική εικόνα (αν χρειαστεί αλλιώς τότε υπάρχει η κακιά μάγισσα ή η μητριά)

Παραδοσιακά πρότυπα και πατριαρχικές αντιλήψεις

Φύλο και παραμύθια

Παιδιά: Σέβονται τους γονείς, υποτάσσονται στη θέληση του πατέρα, τους φροντίζουν.

Αγόρια: Θαρραλέα, έξυπνα, μεγαλόψυχα, φιλότιμα, ικανά, ήρωες

Κορίτσια: Ομορφιά, ήπια, διακοσμητική θέση, σεμνά μπροστά στους άνδρες, δέχονται πρόταση γάμου

Φύλο και παραμύθια

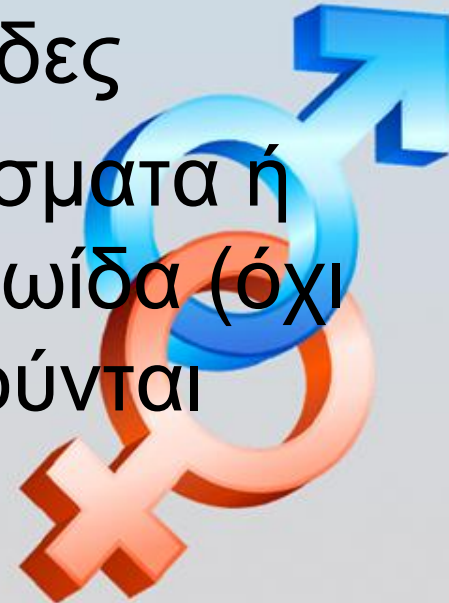
- Τα καλά κορίτσια → Γάμο με βασιλόπουλο!!!!
 - Πανέμορφα (άσχημα = κακά)
 - Πολλές δυσκολίες, τους λυτρώνουν άνδρες
 - Προκαλούν έρωτα λόγω ομορφιάς
 - Αφελείς, χαζούλες

Φύλο και παραμύθια

Ενήλικες γυναίκες:

- Εξωγήινα πλάσματα με υπερφυσικές ιδιότητες (π.χ. νεράιδες, μάγισσες)
- Άνθρωποι (μητέρες, μητριές)
- Καλές: όμορφες, κατεξοχήν νεράιδες
- Κακές: άσχημες, φανταστικά πλάσματα ή μητριές. Έξυπνες σε σχέση με ηρωίδα (όχι με ήρωα), επιβάλλονται αλλά νικούνται από άνδρα-ήρωα

Φύλο και παραμύθια

Γενικά:

Γυναίκες: Αρνητική παρουσίαση

Με απόλυτη ανάγκη τους άνδρες

Αποδοχή φυσικής κατωτερότητας

Γάμος= Επιβράβευση

